

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Anton Arnesson, anton.arnesson@mil.se

PM - Vägledningar vindkraft

Inom ramen för den fördjupade myndighetssamverkan mellan Energimyndigheten och Försvarsmakten stödjer Försvarsmakten i arbetet med att ta fram en nationell strategi för hållbar vindkraft. Del av samverkan omfattar att formulera vägledningar för möjligheten till samexistens mellan vindkraft och försvarsintressen, vilket redovisas i detta PM.

Bakgrund

Försvarsmaktens huvudsakliga uppgifter framgår av förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. För att kunna genomföra av riksdag och regering givna uppgifter krävs kontinuerlig övning och utbildning, incidentberedskap, omvärldsbevakning m.m. Försvarsmakten är därför i behov av lämpliga övningsområden och andra mark-, luft- och vattenområden för att skapa, utveckla och bibehålla denna förmåga. Områdena utgörs av riksintressen alternativt områden av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § miljöbalken.

Med totalförsvaret avses alla myndigheter som deltar i Sveriges försvar och som har särskilda uppgifter för att möta och avhjälpa de faror som uppstår då nationen ställs inför hot. Vissa delar står alltid redo medan andra är beredda att bidra då samhället måste ställa om sig vid kriser, konflikter och ett eventuellt krig. Totalförsvaret består av två delar – en militär och en civil del. Försvarsmakten är enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenresurser, sektorsmyndighet avseende redovisning av områden som myndigheten bedömer vara av riksintresse för totalförsvarets militära del. I begreppet militär del ingår även andra myndigheters områden och verksamhet, så som FOI, FRA och FMV, vilket innebär att Försvarsmakten företräder dessa myndigheter vad gäller riksintressen och samhällsplanering. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ansvarar för riksintressen för totalförsvarets civila delar.

(AAR)

Postadress
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Besöksadress
Lidingövägen 24

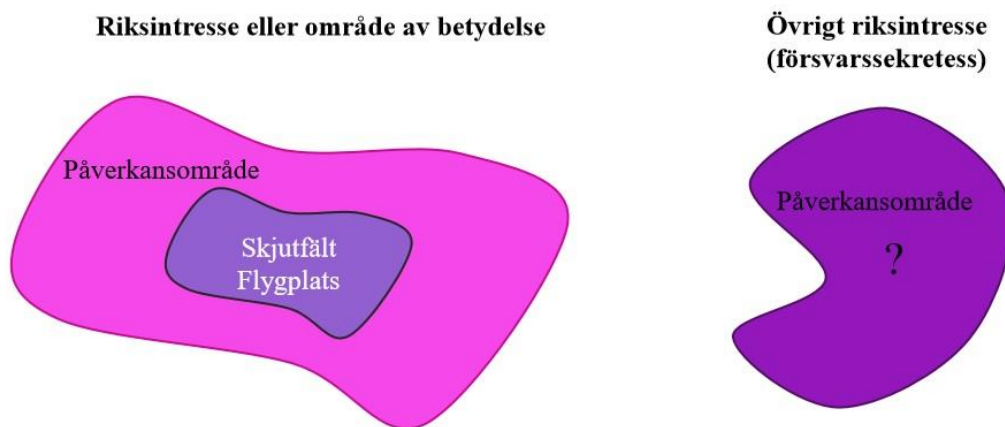
Telefon
08-788 75 00

Telefax
08-788 77 78

E-post, Internet
exp-hkv@mil.se
www.forsvarsmakten.se/hkv

Riksintressen för totalförsvarets militära del

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattar dels riksintressen som kan redovisas öppet, dels riksintressen som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. För de öppet redovisade riksintressena framgår avgränsning, påverkansområden och värdebeskrivning. I de flesta fall medför den verksamhet som konstituerar riksintresset (skjut-, spräng-, hamn-, flygverksamhet, radar, sensorer, kommunikationsanläggningar etc.) en omgivningspåverkan som redovisas i form av ett påverkansområde. Påverkansområden som är knutna till övnings- och skjutfält, flygplatser och hamnar säkerställer möjligheten att över tid öva Försvarsmaktens huvuduppgift; förmåga till väpnad strid. Storleken på påverkansområdet varierar beroende av verksamheten som bedrivs. Inom påverkansområdet kan viss typ av tillkommande verksamhet (t.ex. bullerkänslig, luftturbulens, fysiska/skymmande hinder, flyghinder och elektromagnetisk störning) medföra en begränsning i möjligheten att bedriva Försvarsmaktens verksamhet och därmed medföra en skada på värdet av riksintresset eller området av betydelse. För generellt exempel på hur riksintressen och påverkansområden redovisas, se nedan.

Påverkansområden som är knutna till sekretessbelagda anläggningar avser risk på anläggningens funktion samt den påverkan anläggningen kan medföra på omgivningen. Där kan inte den specifika funktionen eller verksamheten redovisas, men ö-området illustrerar inom vilket område riksintresset kan påverkas av olika åtgärder.

Det är endast Försvarsmakten som kan göra bedömningen om en åtgärd medför påtaglig skada på ett riksintresse för totalförsvarets militära del, bland annat på grund av tillgång till information som omfattas av försvarssekretess.

Försvarsmaktens intresseområden är uppdelade enligt följande:

Riksintressen och områden av betydelse

- Riksintresse på land
 - Riksintresset utgörs av ett avgränsat geografiskt markområde kring t.ex. en flygflottilj eller skjutfält
- Riksintresse i havet
 - Riksintresset utgörs av ett avgränsat havsområde kring ett spräng- eller sjöövningsområde
- Område av betydelse på land
 - Området av betydelse utgörs av ett avgränsat markområde kring t.ex. vissa övningsfält och militära hamnar
- Lågflygningsområde med påverkansområde
 - Områdena är lokaliserade i anslutning till militära flygflottiljer och säkerställer övning och utbildning i lågflygning

Påverkansområden

- MSA-område
 - MSA-områdena är lokaliserade runt flottilj- och övningsflygplatser och möjliggör säker in- och utflygning till flygplatsen
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
 - Områdena är lokaliserade runt övnings- och skjutfält för att säkerställa samövning med flygande enheter i Försvarsmakten
- Påverkansområde civil flygplats
 - Områdena är lokaliserade kring vissa civila flygplatser och syftar till att möjliggöra säker in- och utflygning
- Påverkansområde väderradar
 - Områdena är lokaliserade med 50 km radie runt de väderradarstationer som finns i Sverige (vilka samnyttjas av SMHI och Försvarsmakten) där behov finns av att trygga funktionen av väderradarn
- Påverkansområden för buller eller annan risk
 - Området är lokaliserat utanför skjut- och övningsfält samt övnings- och flygflottiljer. Inom områdena bedömer Försvarsmakten om tillkommande verksamhet riskerar att bli påverkat av buller eller risk från övrig verksamhet som bedrivs på platsen
- Påverkansområde övrigt

- Områdena är lokaliserade kring en verksamhet som omfattas av försvarssekretess. Verksamheten redovisas inte utförligare
- Stoppområde för vindkraftverk
 - Områdena är lokaliserade med 5 km radie kring Sveriges väderradarstationer. Inom områdena kan påverkas radarfunktionen av tillkommande vindkraftverk
- Stoppområde för höga objekt
 - Områdena är lokaliserade runt övnings- och flottilflygplatser och säkerställer möjligheten till in- och utflygning till flygplatsen, övningsverksamhet, incidentberedskap m.m.

För mer information och utförlig beskrivning av respektive riksintresse, områden av betydelse och påverkansområde, se Försvarsmaktens redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del på www.forsvarsmakten.se.

Riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del

Riksintressen för totalförsvaret regleras i 3 kap 9 § miljöbalken, där det framgår att:

9 § Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen.

Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Riksintressen för totalförsvarets militära del omfattas av 3 kap 10 § miljöbalken, där det framgår att ett riksintresse för totalförsvarets militära del skall ges företräde vid en avvägning mellan oförenliga riksintressen. Detta omfattar därmed inte områden av betydelse enligt 3 kap 9 § första stycket. Vid eventuellt motstående intressen med ett område av betydelse bör därför en avvägning ske hos prövande instans gentemot andra riksintressen och allmänna intressen.

Försvarsmakten gör anspråk på både riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Exempel på riksintressen är skjutfält, flygflottiljer, sjöövningsområden m.m., medan områden av betydelse bl.a. inkluderar lågflygningsområden, vissa civila flygplatser, hamnar m.m.

Förutsättningar för samexistens mellan vindkraft och försvarsintressen

Beroende av vilken verksamhet som Försvarsmakten bedriver på en plats varierar möjligheten till samexistens med tillkommande vindkraftverk. För vissa av myndighetens intresseområden riskerar tillkommande vindkraftverk att begränsa verksamheten och därmed medföra en skada på värdet av riksintresset eller

området av betydelse, medan det för andra områden kan finnas möjlighet till samexistens.

Tillkommande vindkraftverk inom eller i närområdet kring Försvarsmaktens verksamhetsplatser innebär framförallt ett fysiskt hinder. En sådan begränsning riskerar att påverka framförallt den flygande verksamhet som bedrivs inom Försvarsmakten men även på tekniska system som väderradar, verksamhet som omfattas av försvarssekretess m.m.

Möjligheterna till samexistens bedöms i varje enskilt fall utifrån lokala förutsättningarna och slutlig bedömning kan ske först när det motstående intresset angivits närmare. Faktorer som specifik placering, separationsavstånd och totalhöjd är avgörande för vilken påverkan vindkraftverk har på Försvarsmaktens verksamhet. Nedan ges en generell vägledning till möjligheterna för samexistens:

Rikshintressen och områden av betydelse

- Rikshintresse på land
 - Inom områden som utgör rikshintresse på land (t.ex. skjutfält och flygflottiljer) finns inget utrymme för samexistens med vindkraftverk.
- Rikshintresse i havet
 - Inom områden som utgör rikshintressen i havet (sjöövningsområden och sprängområden) finns inget utrymme för samexistens med vindkraftverk.
- Område av betydelse på land
 - Inom områden av betydelse på land (vissa övningsfält och militära hamnar) finns inget utrymme för samexistens med vindkraftverk.
- Lågflygningsområde med påverkansområde
 - Inom lågflygningsområden kan möjlighet till samexistens med vindkraft finnas. Eftersom områdena används för lågflygning är det av särskild vikt för Försvarsmakten att bibehålla större ytor (med få befintliga höga objekt) hinderfria i största möjliga utsträckning. Tillkommande vindkraftverk bör eftersträvas att etableras i anslutning till redan befintliga höga objekt. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten och är beroende av enskilda faktorer som totalhöjd och specifik placering.

Påverkansområden

- Område med särskilt behov av hinderfrihet
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. Avgörande för möjligheten till samexistens är att verksamheten på övnings- och skjutfältet samt eventuell samövning med flygande

verksamhet inte blir påverkad. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten och är beroende av enskilda faktorer som totalhöjd och specifik placering.

- MSA-område (Minimum Safe Altitude kring flygflottiljer)
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. MSA-områdena är uppdelade i fyra sektorer med separata höjdbegränsningar för respektive sektor. Under förutsättning att angivna höjder inte överstigs vid en vindkraftsetablering finns ingen konflikt gentemot MSA-området.
- Påverkansområde civil flygplats
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. Avgörande för möjligheten till samexistens är framförallt att möjligheten till in- och utflygning till flygplatsen inte blir påverkad. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten och är beroende av enskilda faktorer som totalhöjd och specifik placering.
- Påverkansområde väderradar
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. En teknisk analys görs för att konstatera om tillkommande vindkraftverk riskerar att påverka radarn. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten och är beroende av enskilda faktorer som totalhöjd och specifik placering.
- Påverkansområden för buller eller annan risk
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. Avseende buller från Försvarsmaktens verksamhet finns ingen konflikt gentemot vindkraft, dock genererar verksamheten i vissa fall en risk från skjutning och sprängning inom påverkansområdet, vilket kan riskera att skada tillkommande infrastruktur. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten.
- Påverkansområde övrigt
 - Möjlighet till samexistens med vindkraft kan finnas. Verksamheten kan av sekretesskäl inte beskrivas utförligare. Bedömning avseende möjlighet till samexistens i enskilda ärenden görs internt i Försvarsmakten.
- Stoppområde för vindkraftverk
 - Inom stoppområden för vindkraftverk finns ingen möjlighet till samexistens med vindkraftverk.

- Stoppområde för höga objekt
 - Inom stoppområden för höga objekt för vindkraftverk finns ingen möjlighet till samexistens med vindkraftverk.

Utöver ovanstående finns verksamhet på platser och områden som utgör riksintressen men omfattas av försvarssekretess enligt 15 kap 2 § offentlighets- och sekretesslagen. Dessa kan av sekretesskäl inte beskrivas utförligare och framgår inte av öppet redovisade underlag.

Remiss i tidigt skede (hinderremiss)

Försvarsmakten erbjuder möjligheten till remisser i tidigt skede för vindkraftverk och andra höga objekt (kallat ”hinderremiss”). Försvarsmaktens svar på hinderremissen ger en bedömning avseende möjligheten till samexistens med försvarsintresset, för det område eller placering som efterfrågas. Möjligheten till hinderremiss är en service från Försvarsmakten och remisserna besvaras i mån av tid. Som bolag bör man skicka in en hinderremiss i god tid innan svar önskas (flertalet veckor) med information kring totalhöjd, antal verk, specifik placering mm. Mer information finns på Försvarsmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se).